

ного особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку. Зазначене звільнення не застосовується у разі, якщо пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди були вчинені стосовно осіб, визначених у ч. 4 ст. 18 КК.

Пропозиція чи обіцянка надати неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди карається штрафом від 100 до 250 н. м. д. г. або громад. роботами на строк до 100 год, або випр. роботами на строк до одного року, або обмеж. волі на строк до 2-х років, або позбавл. волі на той самий строк (ч. 1 ст. 354 КК), а за наявності кваліфікуючих ознак – штрафом від 250 до 500 н. м. д. г. або громад. роботами на строк від 100 до 200 год, або випр. роботами на строк до 2-х років, або обмеж. волі на строк до 3-х років, або позбавл. волі на той самий строк (ч. 2 ст. 354 КК). Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання такої вигоди, а так само прохання надати таку вигоду карається штрафом від 250 до 500 н. м. д. г. або громад. роботами на строк від 100 до 200 год, або обмеж. волі на строк до 2-х років, або позбавл. волі на той самий строк (ч. 3 ст. 354 КК), а за наявності кваліфікуючих ознак – штрафом від 500 до 750 н. м. д. г. або громад. роботами на строк від 160 до 240 год, або обмеж. волі на строк до 3-х років, або позбавл. волі на той самий строк.

Лит.: Осадчий В. І. Кримінально-правова характеристика та кваліфікація підкупу працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України) // Юридичний вісник, 2015, №2 (35); Овод К. К. Кримінально-правова характеристика вини як ознаки суб'єктивної сторони підкупу працівника підприємства, установи чи орга-

нізації // Верховенство права, 2017, № 1; Її ж. Кримінально-правова характеристика предмета підкупу працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України) // Наше право, 2017, № 1.

Ю. В. Гродецький.

ПІДКУП СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА АБО ОСОБИ, ЩО НАДАЄ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ – злочини, крим. відповідальність за які передбачена у ст. 368³, 368⁴ КК.

Злочини, передбачені цими статтями КК, мають багато спільних рис. Осн. відмінності лежать у площині об'єкта злочину та суб'єкта злочину. Так, об'єктом підкупу служб. особи юрид. особи приватного права незалежно від організаційно-прав. форми (ст. 368³ КК) є сусп. відносини, що забезпечують нормальну служб. діяльність, здійснювану в окр. ланках апарату управління органів юрид. осіб приватного права, а об'єктом підкупу особи, яка надає публ. послуги (ст. 368⁴ КК), є відносини, що забезпечують нормальну профес. діяльність осіб, які при її здійсненні наділяються повноваженнями з надання публ. послуг.

В обох статтях передбачена відповідальність за 2 самост. склади злочинів: а) за пропозицію чи обіцянку надати неправомірну вигоду, надання такої вигоди або прохання її надати (ч. 1 і 2); б) за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання такої вигоди (ч. 3 і 4). Предметом цих злочинів є неправомірна вигода, під якою згідно з приміткою до ст. 364¹ КК розуміються грошові кошти або ін. майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які

ін. вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без закон. на те підстав.

Об'єктивна сторона злочинів за ч. 1 і 2 характеризується активною поведінкою – діями, які альтернативно зазначені в ч. 1 і полягають у таких діях, як:

а) пропозиція надати неправомірну вигоду – висловлення служб. особі юрид. особи приватного права або особі, що надає публ. послуги, наміру про надання такої вигоди (див. п. 3 примітки до ст. 354 КК);

б) обіцянка надати неправомірну вигоду – висловлення служб. особі юрид. особи приватного права або особі, що надає публ. послуги, наміру про надання неправомірної вигоди з повідомленням про час, місце, спосіб надання такої вигоди (див. п. 3 примітки до ст. 354 КК);

в) надання неправомірної вигоди – наділення служб. особи юрид. особи приватного права або особи, що надає публ. послуги, чи третьої особи такою вигодою, тобто давання (вручення, передача) особисто або через посередників цієї вигоди;

г) прохання надати неправомірну вигоду – звернення з пропозицією надати неправомірну вигоду, тобто схиляння (підбурювання) особи, до якої звернене прохання, до надання такої вигоди.

За ч. 1 і 2 ст. 368³, 368⁴ КК караються злочини: а) або з усіченим складом, коли його об'єктивна сторона вичерпується фактом доведення пропозиції, обіцянки чи прохання надати неправомірну вигоду до відома особи, на адресу якої вони спрямовані; б) або з форм. складом, коли його об'єктивна сторона полягає в наданні хоча б частини такої вигоди.

З моменту вчинення цих дій злочини вважаються закінченими, незалежно від того: а) чи погодилася служб. особа юрид. особи приватного права або особа, що надає публ. послуги, з пропозицією, обіцянкою надати їй неправомірну вигоду; б) чи були вчинені (не вчинені) нею у відповідь на пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди дії, обумовлені такою вигодою; в) чи збиралася вона їх вчиняти.

У разі ж прохання з боку служб. особи юрид. особи приватного права або особи, що надає публ. послуги, надати їй неправомірну вигоду, злочин визнається закінченим незалежно від того, чи погодилася особа, до якої звернулися з таким проханням, задовольнити його, чи було воно фактично задоволене нею і чи збиралася вона його у дійсності задовольнити.

Суб'єктивна сторона злочинів за ч. 1 і 2 статей 368³, 368⁴ КК – прямиї умисел і будь-які мотиви, а стосовно прохання надати неправомірну вигоду (ч. 1) – прямиї умисел і мета одержати таку вигоду. При цьому до змісту вини входить не тільки бажання вчинити зазначені дії, а й усвідомлення винним належності особи, якій пропонується, обіцяється чи надається неправомірна вигода, або яка сама звертається з проханням про надання їй такої вигоди, до служб. осіб юрид. осіб приватного права або осіб, що надають публ. послуги.

Суб'єкт пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди – будь-яка особа, що досягла 16 років, а суб'єкт прохання про надання такої вигоди – спец.: служб. особа юрид. особи приватного права або особа, що надає публ. послуги.

За частинами другими ст. 368³, 368⁴ КК карається вчинення тих самих дій:

а) повторно або б) за поперед. змовою групою осіб чи в) орг. групою. Повторним визнається злочин, який відповідає ознакам ст. 32 КК і вчинений особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст. 354, 368, 368³, 368⁴ чи 369 КК (див. п. 4 примітки до ст. 354 КК). Вчинення цих злочинів за поперед. змовою групою осіб чи орг. групою має відповідати ознакам цих форм співучасті, зазначеним у ч. 2 та 3 ст. 28 КК.

Об'єктивна сторона злочинів за частинами третіми ст. 368³ та 368⁴ КК полягає у вчиненні суб'єктом будь-якої з таких дій, як:

а) прийняття пропозиції про надання неправомірної вигоди – виявлення служб. особою юрид. особи приватного права або особою, що надає публ. послуги, у будь-якій формі (усно, письмово, за допомогою тех. засобів тощо) згоди (бажання, готовності) одержати (прийняти) таку вигоду у відповідь на висловлення особою, яка її пропонує, наміру її надати;

б) прийняття обіцянки про надання неправомірної вигоди – виявлення служб. особою юрид. особи приватного права або особою, що надає публ. послуги, у будь-якій формі згоди одержати (прийняти) таку вигоду у відповідь на висловлення особою, яка її обіцяє, наміру її надати з повідомленням про час, місце та спосіб надання такої вигоди;

в) одержання неправомірної вигоди – прийняття (фактичне отримання) служб. особою юрид. особи приватного права або особою, що надає публ. послуги, наданої їй ін. особою (вигодонадавачем) такої вигоди або хоча б її частини з ме-

тою володіти, користуватися і розпоряджатися нею на власний розсуд.

Для кваліфікації дій за частинами третіми ст. 368³, 368⁴ КК не має значення: а) чи вчиняються вони безпосередньо суб'єктом злочину чи він діє через посередників; б) чи прийняв він пропозицію, обіцянку надати неправомірну вигоду або одержав її для себе особисто або для ін. (третьох) фіз. чи юрид. осіб; в) чи здійснив він зазначені дії у т. зв. простій (відкритій, очевидній) або в завуальованій (прихованій, замаскованій) формі; г) як саме фактично було використано суб'єктом злочину одержану ним неправомірну вигоду.

Прийняття пропозиції чи обіцянки надати неправомірну вигоду є злочином із усіченим складом, який визнається закінченим з моменту вчинення зазначених дій, а одержання такої вигоди – злочин із форм. складом, який визнається закінченим з моменту прийняття суб'єктом хоча б частини неправомірної вигоди.

Суб'єктивна сторона злочинів за ч. 3 і 4 ст. 368³ та 368⁴ КК – прямий умисел і мета одержати неправомірну вигоду. При цьому до змісту вини входить усвідомлення винним, що вигода, яку йому пропонують, обіцяють чи яку він одержує, є неправомірною, і бажання її одержати. Особливістю вини є наявність спільного умислу в особи, що пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, та особи, що приймає пропозицію, обіцянку надати їй таку вигоду або фактично її одержує.

Суб'єкт злочину – спец.: служб. особа юрид. особи приватного права (ч. 3 і 4 ст. 368³ КК) або особа, що надає публ. послуги (ч. 3 і 4 ст. 368⁴ КК).

За частинами четвертими ст. 368³ та 368⁴ КК кваліфікуються дії, передбачені частинами 3 цих статей, вчинені: а) повторно (див. п. 4 примітки до ст. 354 КК) або б) за поперед. змовою групою осіб (див. ч. 2 ст. 28 КК) чи в) поєднанні з вимаганням неправомірної вигоди (див. п. 5 примітки до ст. 354 КК).

Зі змісту статей 368³ та 368⁴ КК випливає, що відповідальність за будь-які передбачені в них діяння настає, якщо вони обумовлені: а) вчиненням (невчиненням) служб. особою юрид. особи приватного права або особою, що надає публ. послуги; б) діями (дією) з використанням наданих цим особам повноважень; в) в інтересах того, хто пропонує, обіцяє, погоджується з проханням надати чи надає неправомірну вигоду, або в інтересах третіх осіб.

У ч. 5 ст. 354 КК закріплено спец. вид звільнення від крим. відповідальності особи, яка запропонувала, пообіцяла або надала неправомірну вигоду служб. особі юрид. особи приватного права або особі, що надає публ. послуги.

Лит.: Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. Х., 2013; Тютюгін В. І., Гродецький Ю. В., Гізімчук С. В. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг / за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. Х., 2014; Тютюгін В. І., Гродецький Ю. В. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: загальна характеристика // Вісник Асоціації кримінального права України, 2015, вип. 1 (4).

Ю. В. Гродецький.

ПІДРÓБЛЕННЯ СЛУЖБÓВЕ – злочин, передбачений у ст. 366 КК, який полягає у складанні й видачі служб. особою завідомо неправдивих док-тів, внесенні до офіц. док-тів завідомо неправдивих відомостей, а також у ін. підробленні док-тів.

Предметом П. с. може бути лише офіц. док-т. Офіц. необхідно визнавати док-ти, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки прав. характеру, чи може бути використана як док-ти – докази у правозастосовній діяльності, що складаються, видаються чи посвідчуються повноважними (компетентними) особами органів держ. влади, місцевого самоврядування, об'єднань гр-н, юрид. осіб незалежно від форми власності та організаційно-прав. форми, а також окр. гр-нами, у т. ч. самозайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх профес. чи служб. діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види док-тів, що складені з дотриманням визначених законом форм та містять передбачені законом реквізити. Док-ти, що походять від приватних осіб, також можуть бути офіц., якщо вони складені, напр., нотаріусом або передані гр-нином для зберігання або використання до держ., колект. чи приватних підприємств (приватизаційний сертифікат, зем. бона, житловий чек, довіреність на одержання зарплати та ін.).

П. с. може бути вчинене в 4-х формах. Складання неправдивих док-тів – це внесення до док-та, який зовні оформлено правильно, відомостей, що

Національна академія правових наук України
Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У двадцяти томах

Том 17

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Харків
«Право»
2017

УДК 340(477)(031)
ББК 67(4УКР)я2
В27

Редакційна колегія 17-го тому:

В. Я. Тацій (голова),
В. І. Борисов (заступник голови),
В. І. Тютюгін (відповідальний секретар),
Ю. В. Баулін, П. С. Берзін, С. Б. Гавриш, В. К. Грищук,
Н. О. Гуророва, О. О. Дудоров, О. О. Житний, В. О. Навроцький,
М. І. Панов, Є. Л. Стрельцов, В. П. Тихий, Є. В. Фесенко

Координаційна і технічна робота з підготовки видання:

К. А. Новікова, Д. П. Євтуєва

В27 Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. — Харків : Право, 2016. — .

ISBN 978-966-937-048-8

Т. 17 : Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 2017. — 1064 с. : іл.

ISBN 978-966-937-261-1

Видання є систематизованим зведенням знань про поняття, категорії, норми й інститути кримінального права, окремі злочини та їх групи, основні міжнародно-правові акти у сфері кримінального права. Розглядаються основні теоретичні і практичні проблеми науки та практики застосування кримінального законодавства України. Наводяться відомості про науково-дослідні установи, наукові видання з кримінального права, а також про відомих вчених України у галузі кримінально-правової науки.

Розраховане на науковців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, працівників органів кримінальної юстиції, а також усіх, хто цікавиться кримінальним правом.

УДК 340(477)(031)

ББК 67(4УКР)я2

ISBN 978-966-937-261-1 (т. 17)

ISBN 978-966-937-048-8

© Національна академія правових наук України, 2017

© Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2017

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017

© Видавництво «Право», 2017